

KATE MORTON

TAKAISIN KOTIIN

Suomentanut Hilikka Pekkanen

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Englanninkielinen alkuteos:
Homecoming

Copyright © Kate Morton, 2023

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-46959-9

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Perheelleni

ESINÄYTÖS

Adelaide Hills, Etelä-Australia, uudenvuodenpäivä 1959

Ja tietenkin uuden vuoden kunniaksi oli määrä syödä juhlava lounas. Pienimuotoinen perhetilaisuus vain, mutta Thomas halusi kaikkia juhlallisuuksia noudatettavan. Muu ei tulisi kukaan. Turnerin perheessä vaalittiin perinteitä, ja kun kerran Nora ja Richard olivat tulleet vierailulle Sydneystä, ei sopinut kitsastella hienostelussa eikä suurieleisissä juhlamenoissa.

Isabel oli päättänyt kattaa lounaan eri puolelle puutarhaa kuin tavallisesti. Yleensä he istuivat idänpuoleisella nurmikolla saksanpähkinäpuun katveessa, mutta tänä nimenomaisena päivänä häntä oli houkuttanut herra Wentworthin toonapuun varjostama nurmikenttä. Hän oli kulkenut sen poikki aikaisemmin samana päivänä kerätessään kukkia ruokapöytään ja kiinnittänyt huomiota kauniiseen läntisille vuorille avautuvaan näköalaan. *Kyllä vain*, hän oli sanonut itsekseen. *Tämä paikka sopii oikein hyvin.* Ajatuksen ja hänen oman päättäväisyytensä esiin loihtima tunne oli ollut päihdyttävä.

Hän vakuutti itselleen, että kaikki johtui hänen uudenvuodenlupauksestaan lähestyä vuotta 1959 uusin silmin ja uusin odotuksin, mutta pieni sisäinen ääni aprikoi, oliko tarkoituksena

pikemminkin ärsyttää aviomiestä pikkuriikkisen tällä äkillisellä protokollarikkeellä. Siitä pitäen, kun he olivat löytäneet vanhan seepiavalokuvan herra Wentworthista ja tämän yhtä parrakkaista viktoriaanisista ystäväistä istuskelemassa tyylikkäällä puisilla aurinkotuoleilla itäisellä nurmikolla, Thomas oli järkähtämättä ollut sitä mieltä, että juuri se paikka oli kaikkein paras seurusteluun.

Isabel ei ollut varma, milloin oli alkanut tuntea syyllisyyden-sekaista mielihyvää siitä, että sai pienen pystysuoran rypyn ilmaantumaan aviomiehensä kulmakarvojen väliin.

Tuulenpuuska uhkasi riuhtaista lippunarun hänen käsistään, ja hän piteli tiukasti kiinni puutikkaiden ylimmästä puolasta. Hän oli itse kantanut tikkaat puutarhavajasta aamulla ja nauttanut tehtävän hankaluudesta aika lailla. Kun hän oli kiivennyt tikkaiden yläpäähän, hänen mieleensä oli pulpahtanut lapsuudenmuisto – päiväretki Hampstead Heathiin isän ja äidin kanssa. Hän oli kiivennyt mämmutipetäjään ja tähyillyt etelään kohti Lontoon keskustaa. ”Täältä näkyy St Paulin katedraali!” hän oli huutanut vanhemmilleen huomattessaan tutun kupolin pilkottavan savusumun seasta.

”Älä päästä irti”, isä oli huutanut vastaukseksi.

Vasta kun isä varoitti, Isabelin oli vallannut uhmakas tarve tehdä juuri niin. Halu oli ollut hengästyttävän voimakas.

Parvi ruusukakaduja lehahti ilmaan korkeimman banksiapuun latvasta vaaleanpunaisten ja harmaiden höyhenien säikähtäneenä ryöppynä, ja Isabel jähmettyi aloilleen. Siellä oli joku. Hän oli aina ollut hyvin herkkä vaistoamaan vaaran. ”Sinulla on varmaan huono omatunto”, Thomas oli usein sanonut Lontoossa, kun he olivat vasta tutustuneet ja vielä toistensa lumoissa. ”Pötyä”, Isabel oli vastannut, ”olen vain harvinaisen tarkka tekemään havaintoja.” Hän pysytteli liikkumatta tikkaiden harjalla ja kuunteli.

”Tuolla, katso!” kuului kovaääninen kuiskaus. ”Nopeasti nyt, tapa se kepillä.”

”En minä voi!”

”Kyllä voit. Sinun täytyy. Olet vannonut valan.”

Lapset siis vain, Matilda ja John! Helpotus, Isabel arveli. Siitä huolimatta hän pysyi hiljaa, ettei paljastaisi läsnäoloaan.

”Isket sitä vain niskaan ja sillä selvä.” Puhuja oli Evie, hänen nuorimmaisensa, yhdeksänvuotias.

”En minä mitenkään voi.”

”Äh, John”, sanoi neljätoistavuotias Matilda, jonka äänensävy oli kuin kaksikymmentäneljävuotiaalla. ”Anna tänne. Älä viitsi olla noin hankala.”

Isabel tunnisti leikin. Lapset olivat leikkineet käärmeenmetsästystä aina vähän väliä jo vuosikaudet. Idea oli alun perin jostain Noran lähettämästä kirjasta, jossa oli runoja ja tarinoita australialaisesta kansanperinteestä. Isabel oli lukenut kirjaa ääneen, ja lapset olivat ihastuneet siihen perin juurin. Se sisälsi varoituksia niin kuin monet sikäläiset kertomukset. Australiassa tuntui olevan valtavan paljon pelättävää: käärmeitä ja iltaruskoja ja ukkosmyrskyjä ja kuivuuskausia ja raskauksia ja kuumetauteja ja maastopaloja ja tulvia ja vauhkoontuneita sonneja ja variksia ja kotkia ja muukalaisia – ”luihunnäköisiä kulkumiehiä”, jotka ilmestyivät takamailta murha mielessään.

Isabelista hengenvaarallisten uhkatekijöiden loputon luettelo tuntui välillä musertavan ylivoimaiselta, mutta lapset olivat kunnon pikku australialaisia, ja heistä kertomukset ja leikit olivat suunnattoman hauskoja. Käärmeenmetsästys oli niitä harvoja leikkejä, jotka takuuvarmasti saivat kaikki mukaan iästä ja muista kiinnostuksen kohteista riippumatta.

”Sain sen!”

”Hyvin toimittu.”

Riemastunutta naurunhelinää.

”Eteenpäin sitten.”

Oli suurenmoista kuunnella lasten iloista riehakkuutta, mutta siitä huolimatta Isabel pidätti hengitystään ja odotti, että leikki veisi heidät kauemmas. Toisinaan – vaikka hän ei olisi ikinä roh-

jennut myöntää sitä ääneen – hän huomasi kuvittelevansa, milaista olisi, jos saisi lapset katoamaan. Vähäksi aikaa vain, tietenkin; muuten heitä tulisi kauhean ikävä. Ehkä tunniksi tai päiväksi – enintään viikoksi. Vain siksi aikaa, että hän ehtisi ajatella vähän. Ajattelemiseen ei koskaan ollut tarpeeksi aikaa, ei varsinkaan ajatuksen seuraamiseen johdonmukaiseen lopputulokseen asti.

Jos hän joskus sanoi jotain sen suuntaista, Thomas katsoi häntä kuin järkensä menettänyttä. Hänen aviomiehellään oli varsin joustamattomat käsitykset äitiydestä. Ja vaimoudesta. Ilmeisesti Australiassa oli tapana jättää vaimo selviytymään yksin käärmeistä, tulipaloista ja villikoirista. Thomasin silmiin syttyi aina kaukaisuuteen suuntautuva kiilto, kun hän innostui selostamaan maansa kansanperinteitä, joihin hän romanttisena haikkailijana oli ihastunut. Hänestä oli hauskaa ajatella, että Isabel oli rajaseudun vaimoihminen, joka kesti kaikki koettelemukset ja piti kotilieden lämpimänä sillä aikaa kun mies liehui maailmalla huvittelemassa.

Aikoinaan ajatus oli huvittanut Isabelia. Se oli tuntunut hauskemmalta silloin, kun hän oli luullut miehen vain laskevan leikkiä. Thomas oli kuitenkin oikeassa muistuttaessaan Isabelille, että tämä oli itse suostunut hänen suureen suunnitelmaansa, oli itse asiassa tarttunut ilomielin tilaisuuteen kokeilla jotain erilaista. Sota oli ollut pitkä ja ankara, ja Lontoo oli sodan päättyessä viheliäisen masentava ja laimea. Isabel oli ollut väsynyt. Thomas oli oikeassa siinäkin, ettei heidän komeassa kartanossa viettämänsä aika ollut varsinaisesti mitään rajaseudun elämää. Siellä hän oli sentään puhelin ja sähkövalo ja lukko joka ikisessä ovesa.

Siitä huolimatta siellä tuntui välillä yksinäiseltä ja kovin pimeältä sen jälkeen, kun lapset olivat menneet nukkumaan. Lukeminen oli ollut pitkään Isabelin lohtuna, mutta sekin oli alkanut tuntua eristyneisyyttä lisäävältä.

Irrottamatta otettaan tikkaista Isabel käänsi päätään nähdäkseen, oliko lippusiiman kaari varmasti niin korkealla, että sen alle mahtui pöytä. Oikean korkeuden löytäminen oli vaikeampaa kuin hän

oli luullut. Henrik sai sen aina näyttämään helpolta. Hän olisi voinut – hänen olisi pitänyt – pyytää Henrikiä tekemään se ennen kuin tämä oli lopettanut työt edellisenä päivänä. Tiedossa ei ollut sadetta, ja lippunauhan olisi voinut jättää ulos yöksi. Mutta ei hän ollut voinut. Heidän välinsä olivat muuttuneet äskettäin, sen jälkeen kun hän oli eräänä päivänä illansuussa mennyt konttorihuoneeseen, missä Henrik oli ollut töissä myöhään, koska Thomas oli Sydneyssä. Nyt häntä nolotti pyytää Henrikiä hoitamaan palkollisen töitä. Hän tunsu olonsa jotenkin kiusaantuneeksi ja suojattomaksi.

Lippunauha oli kerta kaikkiaan ripustettava itse. Tuuli hankaloitti tehtävää kuitenkin melko lailla. Isabel oli päättänyt ateriapaikaksi läntisen nurmikon ennen kuin tuuli oli noussut; hän oli unohtanut, ettei se puoli puutarhaa ollut yhtä suojainen kuin itäpuoli. Hän oli kuitenkin luonteeltaan itsepintainen, oli ollut koko ikänsä. Viisas ystävä oli kerran sanonut hänelle, että ihmiset eivät muuttuneet vanhetessaan, heistä tuli vain vanhempia ja surullisempia. Vanhenemiselle ei voinut mitään, hän oli ajatellut, mutta oli päättänyt olla antamatta periksi jälkimmäiselle. Onneksi hän oli luonnostaan hyvin myönteinen ihminen.

Tuuliset päivät toivat kuitenkin mukanaan rauhattomuutta. Ainakin niin oli tapahtunut viime aikoina. Isabel oli varma, ettei vatsassa ollut aina myllertänyt niin kiivaasti. Ennen vanhaan, eri elämässä, hänellä oli tunnetusti ollut rautaiset hermot. Nyt hän saattoi yllättäen joutua tyhjistä heränneen hätäännyksen valtaan. Tuntui siltä, että hän seisoi yksin elämän pinnalla ja että pinta oli hauras kuin lasi. Hengittäminen auttoi. Hän aprikoi, tarvitsisiko lääketinktuuraa tai teetä. Jotain mikä rauhoittaisi ajatukset niin että saisi edes nukutuksi. Lääkäriin menokin oli käynyt mielessä, mutta Maud McKendryn miehen pääkadun varrella olevalle vastaanotolle hän ei ainakaan menisi. Ei taivaan tähden.

Isabel aikoi panna asiat kuntoon tavalla tai toisella. Se oli toinen uudenvuodenpäätös, jonka hän oli tehnyt, vaikka hän olikin

pitänyt sen omana tietonaan. Hän antaisi itselleen vielä yhden vuoden tasapainon saavuttamiseen. Moni ihminen oli hänestä riippuvainen, ja oli viimeinkin aika tehdä jotain.

Hän täyttäisi seuraavana syntymäpäivänään kolmekymmentäkahdeksan. Melkein neljäkymmentä! Niin vanhaksi eivät hänen isänsä ja äitinsä olleet eläneet. Ehkä viime aikoina oli siksi noussut mieleen niin paljon lapsuuden muistoja. Tuntui siltä, että aikaa oli nyt kulunut sen verran, että saattoi kääntyä katsomaan taakseen ja nähdä lapsuuden selvästi ajan suunnattoman valtameren yli. Hän hädin tuskin muisti ylittäneensä sen meren.

Oli naurettavaa tuntea olonsa yksinäiseksi. Hän oli elänyt tässä talossa neljätoista vuotta. Ympärillään hänellä oli suurempi perhe kuin koskaan aikaisemmin – taivas tiesi, että lapsia ei pääsisi pakoon vaikka yrittäisi. Siitä huolimatta hän tunsu välillä suoranaista kauhua omasta yksinäisyydestään ja jäytävästä tunteesta, että oli menettänyt jotain, mille ei osannut antaa nimeä ja minkä löytämisestä ei sen vuoksi ollut toivoa.

Pihatien kaarteessa näkyi liikettä. Hän tähyili sinnepäin. Aivan, joku oli tulossa, ei se ollut pelkkää mielikuvitusta. Joku vieras ihminenkö? Kiittäisikö joku takamaiden asukas ratsullaan pitkin pihatietä kuin suoraan Banjo Patersonin runosta?

Kun miehen kuljettama ruskeaan paperiin kääritty paketti alkoi erottua, Isabel käsitti, että tulija oli postinkantaja. Uuden vuodenpäivänä! Pienessä maaseutukaupungissa kaikki tunsivat toistensa asiat, ja yksi siellä asumisen eduista oli, että palvelut toimivat myös virka-ajan ulkopuolella. Siitä huolimatta tämä oli poikkeuksellista. Kiihtymyksen lieska leimahti hänen sisälleen, ja sormet muuttuivat kömpelöiksi, kun hän yritti sitoa lippunauhaa kiinni niin että ehtisi alas tikkailta ottamaan pakkettia vastaan. Hän toivoi, että siinä olisi tilaus, jonka hän oli tehnyt muutamaa viikkoa aikaisemmin. Hänen vapautuksensa! Hän ei ollut odottanut sen saapuvan niin pian.

Tilanne oli silti raivostuttava. Kiinnitysnaaru oli sotkeutunut, ja tuuli sai sen kiertymään lippujen ympärille. Isabel ponnisteli tehtävänsä kimpussa itsekseen kiroillen ja vilkuili olkapäänsä yli nähdäkseen, mihin asti postinkantaja oli ehtinyt.

Hän ei halunnut miehen vievän pakettia taloon.

Kun tulija ehti pihatien lähimpään mutkaan, Isabel käsitti, että joutuisi päästämään otteensa lippunarusta, jos halusi ehtiä alas tikkailta ajoissa. Hän epäröi hetken kahden vaiheilla ja huuksi sitten: ”Hei!” ja vilkutti. ”Olen täällä.”

Mies kohotti yllättyneenä katseensa, ja kun uusi tuulenpuuska pakotti Isabelin tarttumaan tikkaisiin tiukemmin, hän huomasi erehtyneensä. Pihaan tullut muukalainen ei suinkaan ollut postinkantaja, vaikka kuljettikin pakettia.

Jouluaatto 1959

Kun asiasta myöhemmin kysyttiin, Percy Summers sanoi totuudenmukaisesti, että he näyttivät hänen mielestään siltä kuin nukkuisivat, ja saman hän toisti moneen kertaan varsin pitkän elämänsä aikana. Oli ollut väsyttävän kuuma. Koko joulukuun ajan lännestä oli työntynyt kuumaa ilmaa, joka oli ylittänyt autio-maan ennen kääntymistään etelään. Se oli kerääntynyt yhteen ja jäänyt riippumaan heidän yläpuolelleen näkymättömänä ja suostumatta hievahtamaan paikaltaan. Joka ilta asukkaat kuuntelivat radiosta säätiedotuksen ja odottivat tietoa helteen hellittämisestä, mutta helpotusta ei kuulunut. Pitkinä iltapäivinä he nojailivat toistensa piha-aitoihin, siristelivät silmiään kultaisessa valossa, kun kimmeltävä aurinko sulautui taivaanrantaan kaupungin toisella laidalla, puistelivat päätään, päivittelivät kuumuutta, kirosivat sitä ja kyselivät toisiltaan vastausta odottamatta, milloin helle vihdoin mahtaisi päättyä.

Joen halkomaa laaksoa ympäröivien kukkuloiden ylärinteillä seisoivat äänettöminä korkeita, hoikkia eukalyptuspuita, joiden raidalliset rungot välkähtelivät kuin metalli. Ne olivat vanhoja ja olivat nähneet kaiken ennenkin. Kauan ennen kivi-, puu- ja peltitaloja; ennen teitä, autoja ja aitoja; ennen viiniköynnösrivejä, omenapuita ja laitumilla käyskentelevää karjaa. Eukalyptuspuut olivat olleet siellä ensimmäisinä, kestäneet polttavan aurin-

gon paahteen ja talvien koston kylmyyden. Paikka oli ikivanha, suunnattomien äärimmäisyyksien maata.

Tavallisenkin mittapuun mukaan vuoden 1959 kesä oli silti kuuma. Mittauspaikoilla lyötiin ennätyksiä, ja Tambillan asukkaat tunsivat sen nahoissaan. Percyn vaimo Meg oli ruvennut nousemaan aamunkoitteessa saadakseen päivän maitotoimituksen sisään kauppaan ennen kuin se ehti hapantua; Jimmy Riley sanoi, etteivät edes hänen tätinsä ja setänsä muistaneet mokomaa kuivuutta, ja kaikkien mielessä häälyi tulipalon vaara, varsinkin kun vuoden 1955 muistot olivat vielä tuoreina mielessä.

Mustaksi sunnuntaiksi sanomalehdet olivat sitä ryhtyneet nimittämään. Sen pahempia tulipaloja ei ollut nähty siirtokunnan perustamisen jälkeen. Neljä vuotta aikaisemmin tammikuun toinen päivä oli koittanut raskaana uhkaavan tuhon tunnusta. Yhdessä yössä seudun yli oli vyörynyt pohjoisen kuivilla tasangoilla noussut pölymyrsky; polttavankuumien tuulenpuuskien nopeus oli ollut sata kilometriä tunnissa. Puut taipuivat kumaraan ja lehtiä lenteli rotkoja pitkin; maatalojen katoilta repeytyi irti aaltopeltilevyjä. Sähkölinjat katkesivat, ja niistä sinkoutuneet kipinät sytyttivät lukuisia tulipaloja, jotka levisivät raivoisaa vauhtia ja yhtyivät lopulta valtavaksi, ahnaaksi tulimuuriksi.

Tunnista toiseen paikkakuntalaiset olivat taistelleet ankarasti tulta vastaan märkien säkkien ja lapioiden ja minkä tahansa käteen sattuneen avulla, kunnes kuin ihmeen kaupalla oli illalla alkanut sataa, ja tuuli oli muuttanut suuntaa – mutta vasta kun nelisenkymmentä taloa ja kahden ihmisparan henki oli menetetty. Siitä lähtien oli vaadittu kunnollista palokuntaa, mutta suuren kaupungin päättäjät olivat toimineet liian hitaasti, ja paikkakuntalaiset olivat ryhtyneet toimeen itse, kun olosuhteet olivat tänä vuonna kammottavasti alkaneet muistuttaa tuhovuoden tilannetta.

Jimmy Riley, joka toimi jäljittäjänä seudun viljelijöiden palveluksessa, oli puhunut maanraivauksesta iät ja ajat. Hän selitti, että hänen esi-isänsä olivat tuhansien vuosien ajan polttaneet

alueita hitaasti ja hallitusti säännöllisin välein. Siten pidettiin viileänä vuodenaikana huoli siitä, ettei tulenarkaa ainesta jäänyt maahan liiemmästi, kun kaikki paahtui kuivaksi, luoteistuulet ulvoivat ja pienikin kipinä saattoi aiheuttaa tulipalon. Percystä tuntui, ettei Jimmy Rileyn kaltaisia miehiä, jotka tunsivat maan kuin omat taskunsa, kuunneltu läheskään riittävästi.

Viimeisin kutsu oli tullut Angus McNamaralta Meadowsin läheltä edellisellä viikolla. Vuotta 1955 seuranneet leudot ja kosteat vuodet olivat siivittäneet kasvua, ja Kuitpon metsä oli tuuhealehvästöinen. Yksi ainoa salamanisku tai pudotettu tulitikku oli vaarassa polttaa metsän poroksi. Koko viikon he olivat raivanneet kasvustoa, ja työ oli saatu valmiiksi juuri ennen joulua. Ja hyvä olikin, sillä viikonlopuksi ennustettiin myrskyä, mutta sateiden odotettiin kulkevan ohi kauempaa niin että salamat löisivät kiviaan maastoon. Meg ei ollut ilahtunut, kun Percy oli ilmoittanut olevansa poissa vuoden kiireisimpänä aikana, mutta vaimo tiesi, että työ oli hoidettava ja että Percyllä ei ollut tapana väistellä velvollisuuksiaan. Pojat oli värvätty kauppaan tilapäisapulaisiksi, ja Meg oli vastahakoisesti myöntänyt, ettei pojille ollut haitaksi saada kantaakseen todellista vastuuta. Percy oli jättänyt avolava-Fordin heille ja lähtenyt Meadowsiin Blazen selässä.

Tosiasiassa Percy kulki mieluummin ratsain. Häntä oli harmittanut, kun avolava-auto oli sodan aikana jouduttu panemaan pukeille, mutta siihen aikaan ei polttoainetta ollut saatavissa millään konstilla – se vähä, mikä oli, meni armeijan ja muiden välttämättömien palvelujen tarpeisiin – ja kun auto taas voitiin ottaa käyttöön, ajaminen ei enää tuntunut luontevalta. Autoa käytettiin edelleen suurempiin toimituksiin, mutta aina tilaisuuden tullen Percy satuloi Blazen matkakumppanikseen. Hevonen oli nyt jo vanha tamma eikä enää pelokas nuori varsa, joka oli tullut heille vuonna 1941, mutta juoksi edelleen mielellään.

McNamaran suuri karjatila sijaitsi Meadowsin Tambillan puoleisella laidalla, ja useimmat sanoivat sitä pelkästään Asemaksi.

Talo oli suuri ja tasakattoinen, ja sen ympäri kiersi tilava avokuisti, jota leveäräystäinen peltikatos suojasi helteeltä. Percylle oli tarjottu mahdollisuutta nukkua ulkorakennuksessa, mutta hän oli mieluummin vienyt makuualustansa luontoon tähtien alle. Tätä nykyä ei enää useinkaan tullut tilaisuutta retkeilyyn, kun kauppa piti työn touhussa ja pojat olivat kasvuiässä. Lapset olivat nyt kuusitoista ja neljätoista, molemmat isäänsä pitempiä ja yhtä isojalkaisia, ja molemmat viettivät mieluummin aikaa ystäviensä seurassa kuin retkeilivät isäukkonsa kanssa. Percy ei halunnut estää poikiaan itsenäistymästä, mutta kaipasi heitä. Parhaita muistoja olivat illat, joina oli istuskeltu leiritulen ääressä kertoilemassa tarinoita, naureskelemassa ja laskemassa yötaivaan tähtiä, ja hän oli opettanut pojille todellisia elämäntaitoja, kuten juomakelpoisen veden etsimistä ja ruoan hankkimista pyydystämällä.

Kumpikin poika saisi tänä jouluna lahjaksi uuden virvelin. Kun hän oli tuonut lahjat kotiin kaupungista, Meg oli syyttänyt häntä tuhlaavaisuudesta, mutta hymysuin. Meg tiesi, että Percy oli halunnut löytää jotain pehmentämään järkyttävää iskua, jonka pojat olivat kokeneet keväällä menettäessään vanhan Buddy-koiransa. Hän oli perustellut menoerää huomauttamalla, että varsinkin Marcusista oli tulossa mainio kalamies ja että poika voisi tehdä huonommankin valinnan kuin ruveta kalastamaan täysipäiväisesti. Kurt oli pojista vanhempi, ja hänen oli määrä jatkaa koulun päätyttyä yliopistoon. Kurt lähtisi suvun ensimmäisenä jäsenenä jatkamaan opintojaan, ja Percy oli yrittänyt olla touhottamatta liikaa pojan loistavista koulutodistuksista varsinkaan Marcusin kuullen, mutta silti hän oli pakahtua ylpeydestä – ja niin oli Megkin. Todistusten arvosanat eivät olleet laskeneet, vaikka Kurt oli viime aikoina suunnannut huomionsa Matilda Turneriin. Percy toivoi vain, että hänen oma äitinsä vielä eläisi ja saisi lukea Kurtin opettajien ylistävät lausunnot.

Aluskasvillisuus rasahteli helteen kourissa, ja rutikuivat oksat napsahtelivat poikki Blazen kavioiden alla. He olivat lähteneet

Asemalta aamuvarhaisella ja kulkeneet koko päivän. Percy ohjasi vanhaa tammaa eteenpäin polkua pitkin hitaasti ja tasaisesti ja pysytteli täplikässä varjossa aina kun voi. Edempänä näkyivät Hahndorfin laitamat. Kotiin ei ollut enää pitkä matka.

Percyä alkoi nukuttaa, kun aurinko lämmitti selkää ja näkyttömiä hyönteisten yksitoikkoinen surina kantautui korviin. Kuuma kesäilma nosti mieleen muistoja lapsuudesta: kuinka hän oli maannut pienen takahuoneen sängyssä siinä talossa, jossa oli asunut äitinsä ja isänsä kanssa, kuinka hän oli korviaan höristäen pyrkinyt kuuntelemaan ulkoa kuuluvia ääniä ja kuinka hän oli sulkenut silmänsä voidakseen paremmin kuvitella osallistuvansa ikkunan toisella puolella jatkuvaan elämään.

Percy oli viettänyt suurimman osan kahdennestatoista ikävuodestaan siinä sängyssä. Vuoteen omaksi joutuminen ei ollut helppoa pojalle, joka oli tottunut vaeltelemaan vapaasti. Hän kuuli ystäviensä äänet kadulta, kun he huutelivat, nauroivat ja kiusoitelivat toisiaan palloa potkiessaan, ja hänen teki valtavasti mieli mennä mukaan ja saada kokea veren sykkivän raajoissaan ja sydämen jyskyttävän *pum-pum* rintakehää vasten. Hän oli tuntenut kutistuvansa ja haihtuvansa olemattomiin.

Äiti oli kuitenkin vahvaa anglikaanista sukua eikä suostunut katselemaan sivusta, kun itsesääli uhkasi nielaista pojan. ”Ei haittaa, vaikka ruumis onkin sidottu paikalleen”, äiti sanoi päättäväiseen ja mutkattomaan tapansa. ”Voihan muutenkin matkustaa.”

Äiti oli aloittanut lukemalla lastenkirjan, joka kertoi koalasta ja kävelykepeistä, merimiehestä ja pingviinistä ja taikajälkiruoasta, joka uusiutui ihmeellisesti aina kun se syötiin. Kokemus oli kuin ilmestys: Percylle ei ollut koskaan aikaisemmin luettu, ei edes pikkulapsena. Hän oli nähnyt kirjoja koulussa opettajan pöydällä, mutta oli – ehkä isän vaikutuksesta – pitänyt niitä rangaisuksen ja raadannan välineinä käsittämättä, että kansien välissä oli kokonaisia maailmoja, jotka olivat täynnä ihmisiä, paikkoja,

meluisaa ilonpitoa ja huumoria, kaikki vain häntä odottamassa.

Kun Percy oli kuullut lastentarinat niin moneen kertaan, että osasi lausua ne ulkoa itsekseen, hän rohkeni kysyä äidiltään, olisiko olemassa muitakin tarinoita. Äiti oli ollut hetken vaiti, ja aluksi Percy oli luullut, että oli ylittänyt näkymättömän rajan, että tarinat katoaisivat ja että hän jäisi taas yksin raajarikkoisen ruumiinsa seuraan, mutta sitten äiti oli sanonut hiljaa: ”Mitenkähän olisi?” ja kadonnut syvälle puutarhan perukoilla seisovan vaunuvajan uumeniin, missä isä ei koskaan käynyt.

Percystä oli outoa ajatella, ettei hän ehkä olisi koskaan tutustunut Jane Austeniin, jos ei olisi sairastunut polioon. ”Tämä on minun lempikirjani”, äiti oli sanonut hiljaa kuin paljastaisi salaisuuden. ”Nuoruuden ajoilta, ennen kuin tapasin isäsi.” Äiti sanoi, ettei hänellä ollut aikaa lukea kirjaa ääneen – ”Koko kaupunki näännyy nälkään, jos en ole myymässä ihmisille maitoa ja munia!” – mutta hän ojensi sen Percylle ja nyökkäsi ääneti ja vakavasti. Percy ymmärsi. Nyt he olivat salaliittolaisia.

Oli kestänyt jonkin aikaa ennen kuin Percy oli tottunut kieleen, ja jotkin sanat olivat uusia, mutta ei hänellä muutakaan tekemistä ollut, ja kun hän pääsi vauhtiin, ei paluuta enää ollut. *Ylpeys ja ennakkoluulo, Järki ja tunteet, Emma*. Ensi alkuun tuntui siltä, että niissä kuvattiin kokonaan toisenlaista maailmaa kuin hänen omansa, mutta mitä enemmän hän luki, sitä enemmän hän alkoi tunnistaa Austenin henkilöihahmoissa oman kaupunkinsa ihmisiä, heidän itsetärkeyttään ja pyrkimyksiään, väärinkäsityksiä ja menetettyjä mahdollisuuksia, salaisuuksia ja jäytävää kaunaa. Hän oli nauranut romaanien henkilöiden kanssa, itkenyt hiljaa tyynyynsä, kun he olivat kärsineet ja kannustanut heitä eteenpäin, kun he alkoivat päästä selville vesille. Hän oli oppinut rakastamaan näitä henkilöitä, päätyntyt jotenkin kiintymään heihin – kaukaisen kirjailijan mielikuvituksen tuotteisiin – yhtä hartaasti kuin omiin vanhempiinsa ja kaikkein parhaisiin ystäviinsä.

Käytyään läpi sen pienen kirjavaraston, jota hänen äitinsä säilytti ulkorakennukseen kätkeyssä laatikossa, Percy taivutteli äidin lainaamaan kiertävästä kirjastosta uusia kirjoja, kolme kerrallaan. Hän luki selin oveen valmiina työntämään luvattoman romaanin lakanoiden alle, jos eteisestä kuului isän askelia. Isä tuli joka ilta töiden jälkeen yläkertaan seisomaan Percyn sängyn vierelle: iso mies oli siinä tilanteessa avuton ja rypisti otsaansa tuskastuneesti kysyessään, tuntuiko olo yhtään paremmalta, ja yrittäessään äänettömästi tahdonvoimalla pakottaa pojan hyödyttömiä jalkoja toimintaan.

Ja ehkäpä tahdonvoiman ponnistuksista tosiaan oli hyötyä, sillä Percy oli yksi onnekaista poliopotilaista. Jalkapalloa hän ei enää pystynyt kovin hyvin pelaamaan eikä ollut riittävän nopea kriketikentällä, mutta tukien avulla hän sai jalkansa hitaasti vahvistumaan käyttökelpoisiksi, eikä ulkopuolinen tarkkailija olisi enää seuraavien vuosien aikana kyennyt huomaamaan, että pelituomariksi tarjoutunut poika oli huonommassa kunnossa kuin muut pojat.

Percy ei lakannut lukemasta, mutta ei myöskään tehnyt lukemisestaan numeroa. Hän luki kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta ja kun iän myötä muuttuvat tuntemukset saivat hänet oudoksumaan itseään, myös runoutta. Hän ahmi Emily Dickinsonia, ihasiteli Wordsworthia ja löysi ystävän Keatsista. Hän ihmetteli, kuinka oli mahdollista, että runoilija T. S. Eliot, joka oli syntynyt Amerikassa ja elänyt Lontoossa – englantilaisuuden kehdoissa, historiallisessa harmaakivisessä kaupungissa, joka oli Percylle vieras ja salaperäinen – pystyi katsomaan suoraan Percyn sydämeen ja näkemään siellä selvästi tämän ajatukset ajasta ja muistista ja siitä, mitä merkitsi elää ihmisenä maailmassa.

Nämä ajatukset Percy piti omana tietonaan. Se ei niinkään johtunut salaisuuden aiheuttamasta syyllisydentunteesta, vaan pikemminkin tiedosta, etteivät Tambillan muut pojat olleet kiinnostuneita samoista asioista. Megkin oli katsonut häneen epä-

varmasti, kun hän oli seurusteluaikoina yrittänyt kysyä, mikä tämän lempikirja oli. Meg oli epäroinyt ennen kuin oli vastannut: ”No, Raamattu tietenkin.” Siihen aikaan Percy oli pitänyt vastausta hurskauden osoituksena – se oli tosin aika odottamatonta, kun otti huomioon kaiken sen muun, mitä he olivat toisilleen sanoneet. Kun he sitten myöhemmin olivat olleet naimisissa muutaman vuoden, Percy oli ottanut asian puheeksi uudestaan, ja Meg oli näyttänyt hämmentyneeltä ja purskahtanut sitten nauruun. ”Luulin, että halusit vain varmistua minun hyveellisyydestäni”, hän oli sanonut. ”En halunnut tuottaa pettymystä.”

Blaze oli hiestä märkä, ja Percy pysähtyi Hahndorfin pääkadun juottoaltaalla, niin että hevonen sai juoda ja levätä. Hän laskeutui satulasta ja kiersi ohjat tolpan ympärille.

Kello oli yli kolme, ja katu oli varjoisa niiden satojen jättimäisten kastanjapuiden, jalavien ja plataanien ansiosta, jotka oli istutettu kadun kummallekin puolelle yli puoli vuosisataa aikaisemmin. Osa kaupoista oli vielä auki, ja Percyä kiinnosti lähellä olevan sorvarinverstaan näyteikkuna, jonka hyllyille oli pantu esille valikoima käsin tehtyjä puuesineitä: kulhoja, keittiövälineitä ja muutamia koristeveistoksia.

Percy meni sisään. ”Tuolla on pieni australiansinimaluri”, hän sanoi tiskin takana olevalle työlle. Oman äänen kuuleminen oli yllätys; hän ei ollut puhunut kenenkään kanssa koko päivänä. ”Saanko katsoa sitä tarkemmin?”

Tyttö meni hakemaan miniatyyrilinnun ja toi sen Percylle.

Percy käänteli sitä käsissään ihmetyksen vallassa. Hän kohotti sen valoon ja ihaili hentoa kaulaa ja pyrstösulkiensa pirteää kaartaa. Hahmo oli ihmeen elävä, ammattimiehen hienoa työtä.

”Tuleeko se lahjaksi?” tyttö kysyi.

Percy laski veistetyyn linnun takaisin tiskille ja nyökkäsi. ”Hän kerää näitä.”

Myyjä tarjoutui paketoimaan pienoisveistoksen. Hänellä oli jäljellä pieni pala joulupaperia ja pätkä ohutta hopeanauhaa takahuoneessa, missä hän oli paketoinut omia lahjojaan. Kannatti käyttää ne loppuun tänään. ”Huomenna niille ei enää ole käyttöä, vai mitä?”

Maksettuaan Percy työnsi pikkuisen lahjakäärön taskuunsa ja toivotti tytölle hyvää joulua.

”Kiitos samoin”, tyttö sanoi. ”Ja kertokaa rouva Summersille terveisiä.” Percy näytti varmaan hämmästyneeltä, koska tyttö nauroi. ”Kuulumme molemmat Naisten maatalousyhdistykseen. Rouva Summers varmasti ihastuu tuohon pikkuiseseen sinimaluriin. Hän sanoi kerran, että on aivan erityisen mieltynyt lintuihin ja on pitänyt niistä lapsuudestaan saakka.”

Percy ei jaksanut muistaa, milloin oli nähnyt Megin ensimmäisen kerran. Tyttö oli aina ollut lähistöllä. Pitkän aikaa Meg oli ollut vain yksi monista nuoremmista lapsista joukossa, joka koontui sateen jälkeen pölyisille laitumille tai joen rantaan etsimään ajankuluksi jonkinlaista urheilutapaista. Hän oli likainen ja pieni, mutta Percy ei ollut suhtautunut häneen sen vuoksi tuomitsevasti. Kaikki he olivat maalaislapsia, jotka eivät ymmärtäneet paljonkaan puhtauden ja siisteyden päälle, ellei sitten pitänyt pynttäytyä kirkkoon sunnuntaina, ja silloinkin siihen suosituttiin vain siksi, että äiti uhkasi muuten antaa selkäsaunan.

Percy oli kuitenkin kerran törmännyt Megiin hylätyllä kupari-kaivoksella lähellä Balhannahin ja Mount Pleasantin välistä rautatietä. Percyllä oli tapana mennä sinne välttelemään isän yrityksiä ”karaista” poikaansa. Meg istui vanhan kivenmurskaamon ikkunalaudalla, ja hänen kuumoittavia kasvojaan peitti sotkuihin kerros kyyneliä, räkää ja likaa. Percy muisti ihmetelleensä, kuinka kummassa niin pikkuinen tytönräpäle oli päässyt niin korkealle. Vasta opittuaan tuntemaan tytön hän käsitti, että enkelimäisten kasvojen takana piili kivenkova selviytyjä.

Percy oli huutanut Megille ja kysynyt, mikä oli hätänä, mutta ensi alkuun tyttö ei suostunut kertomaan mitään. Percy ei ollut inttänyt, oli vain jatkanut omia puuhiaan ja lukenut vähän aikaa ison pyöreän savupiipun varjossa ennen kuin lähti verryttelemään jalkojaan ja penkomaan pitkäksi kasvaneiden silkkiheinien seasta litteitä kiviä patolammen pintaa pitkin heiteltäviksi. Hän tunsu Megin katselevan, mutta ei yrittänyt enää lähestyä. Hänen touhuamisensa oli silti varmaan näyttänyt hauskalta, sillä mitään sanomatta tyttö ilmestyi hänen vierelleen etsimään sopivan litteitä kiviä.

He jatkoivat puuhiaan toverillisessa hiljaisuudessa, jonka rikkoi vain Percyn satunnainen ihaileva vihellys, kun Meg onnistui erityisen hyvin kivien heittämisessä. Lounasaikaan Percy antoi puolet eväselvästään Megille. He söivät vaitonaisina lukuun ottamatta Percyn huomautuksia kiinnostavista lintuhavainnoista.

”Pyhimyskalastaja”, hän sanoi ja osoitti uljasta pörheää rintaa, joka pilkkotti läheisen riippakasuariinan alimmalta oksalta.

”Eikä ole. Se on naurulintu.”

Percy pudisti päätään. ”Samaa heimoa, mutta näetkö, että tummemmat sulat ovat turkoosit? Katso tarkkaan, kohta se syöksähtää esiin, kun huomaa liskon tai kuoriaisen. Silloin näet, kuinka sulat kiiltävät auringonpaisteessa.”

”Mikä tuo sitten on?”

”Punahelttamesikko.”

”Entä tuo tuolla?”

Percy näki mustavalkoisen linnun, jolla oli kirkkaankeltainen nokka. ”Sotilamesikko. Etkö huomaa, että se huutaa koko ajan?”

”Entäs tuo sitten?” Tyttö osoitti ylöspäin pientä lintua, jolla oli heleänsininen rinta ja pitkät pyrstösulat, jotka sojottivat suoraan taivasta kohti.

”Se on maluri – tarkemmin sanoen australiansinimaluri.”

”Minä tykkään siitä eniten.”

”Se on koiras.”

”Mistä tiedät?”

”Koiraat ovat kauniimpia. Naaras on ruskea, ja sillä on vain ihan vähän vihreää pyrstössä.”

”Niin kuin tuolla linnulla vai?”

Percy tähyili sinne, mihin Meg osoitti. ”Joo, juuri niin.”

”Sinä tiedät paljon”, Meg totesi.

”Jonkin verran”, Percy myönsi.

Kun tuli aika lähteä, Percy kysyi Megiltä, halusiko tämä tulla mukaan. Hän lupasi antaa kyydin takaisin kaupunkiin. Alkoi hämärtää, ja ilmassa tuntui sateen uhka. Tyttö epäröi hetken ja sanoi sitten, ettei aikonut enää mennä ollenkaan takaisin. Hän oli karannut kotoa ja oli siksi yksin ulkona.

Silloin Percy käsitti, kuinka pieni tyttö oli. Kasvoilla oli uhmakas ilme ja käsivarret oli kiedottu tiukasti vartalon ympärille, mutta silti Meg tuntui sisimmässään toivovan, että hän pakotaisi tämän mukaansa. Tytön haavoittuvuus sai hänet yhtäkkiä syvän surun valtaan. Ja suuttumuksen myös. Kaikki tiesivät, ettei Megin isä kyennyt vihapäissään pitämään nyrkkejään kurissa. Hän oli kokenut kovia sodassa, Percyn äiti sanoi vain. ”Mutta kukapa mies siellä olisi viihtynyt.”

Percy ymmärsi, mitä äiti tarkoitti: sodan kokenut miessukupolvi oli oppinut, että jos halusi unohtaa sen, mitä oli nähnyt ja tehnyt, ja ne toverit, jotka olivat menehtyneet kuraan aseiden maahan niittäminä, ainoa keino oli ryypätä itsensä turraksi ja purkaa painajaiset kotiväkeen. Percyllä oli ollut parempi onni kuin useimmilla muilla. Hänen isänsä oli ankara, mutta ei väkivaltainen. Väkivalta olisi vaatinut läheistä suhdetta nykyhetkeen, ja isä suhtautui kaikkeen niin etäisesti, ettei langennut siihen.

Ensimmäiset suuret sadepisarat alkoivat tipahdella. ”Hyvä on sitten”, Percy sanoi, ”mutta täällä ulkona tulee yöllä kylmä.”

”Minulla on viltti.”

”Nokkela tyttö. Onko ruokaakin?”

”Otin mukaan vähän leipää.”

Percy työnsi kirjansa takaisin reppuun. ”Kuulostaa siltä, että olet ajatellut kaikkea.” Hän tarkisti Princen satulan ja nykäisi jalustimia. ”Radiossa kyllä sanottiin, että tänä iltana nousee myrsky. Eikä leipä ole hääviä järsittävää kylmänä ja märkänä yönä.”

Tytön otsalle kohosi epävarmuuden synkkä pilvi.

”Minun äidillä oli muhennos liedellä kun lähdin liikkeelle aamulla”, Percy jatkoi. ”Äiti antaa sen muhia koko päivän ihan niin kuin isoäitikin ennen vanhaan, ja tekee sitä aina ihan liikaa.”

”Millaista muhennosta?”

”Lammaspataa.”

Tyttö vaihtoi jalkaa. Nyt hänen tukkansa oli jo ihan märkä, ja palmikot roikkuivat velttoina köysinä olkapäillä.

”Et kai haluaisi tulla syömään paria lautasellista? Voin tuoda sinut tänne takaisin sen jälkeen.”

Meg ei ollut jättänyt ateriaa kahteen lautaselliseen, vaan oli syönyt kolme Percyn äidin katsellessa hiljaa mielissään. Susan Summers otti velvollisuuden osoittaa kristillistä lähimmäisenrakkautta vakavasti, ja tarpeessa olevan ihmisparan ilmaantuminen ovelle myrskyisänä ja märkänä talvi-iltana oli tervetullut tilaisuus. Hän halusi välttämättä kylvettää tytön, ja kun muhennos oli tarjoiltu ja ruoka syöty, hän peitteli vieraan sohvapenkille räiskyvän tulen lähelle. Lapsi vajosi heti sikeään uneen.

”Pikku ressu”, Percyn äiti sanoi katsellessaan nukkuvaa tyttöä puolilasiensa yli. ”Ajatella, että tyttö aikoi viettää yön kaivoksella yksinään.”

”Aiotko kertoa Megin isälle ja äidille, missä hän on?”

”On pakko”, äiti sanoi huohtaen päättäväisesti mutta silti murheissaan. ”Ennen tytön lähtöä täältä pidetään kumminkin huoli siitä, että hän tietää olevansa aina tervetullut meille.”

Sen jälkeen Percy oli päättänyt pitää tyttöä silmällä, eikä hänen ollut tarvinnut etsiä suojattiaan kaukaa. Meg alkoi käydä iltapäivisin kaupassa juttelemassa Percyn äidin kanssa, ja ennen

kuin Percy huomasi, hän oli jo töissä tiskin takana viikonloppuisin.

”Nyt minulla on se tytär, jota en koskaan saanut”, äiti sanoi ja hymyili hellästi Megille, joka laski parhaillaan tilejä ja laati tilauslistoja. ”Ystävällinen ja pystyvä, ja ilahduttaa silmääkin.” Ja kun Meg sitten myöhemmin kasvoi lapsesta naiseksi: ”Siitä työstä tulee vielä jollekulle hyvä vaimo.” Ja hänen suojeleminen katseensa käväisi merkittävästi Percyn jäykässä jalassa. ”Oikea onnenpotku sellaiselle miehelle, jolla ei ole liiemmästi valinnanvaraa.”

Hahndorf oli nyt jäänyt taakse, ja he olivat tulleet tutulle seudulle, jonka kumpuilevat kukkulat jatkuivat kohti Mount Loftyn rinteitä. Lehtevät viiniköynnösrivit kylpivät myöhäisen iltapäivän auringossa, ja lämmin ilma kantoi Kretschmerin kukkatilalta hienoista laventelin tuoksua.

Blaze lisäsi vauhtia, kun he lähestyivät Onkaparinga Valley Roadia. Omenatarhat vaihtuivat oliivilehtoihin, ja kun he ylittivät Balhannahin sillan, hevonen alkoi heitellä päätään ja pyrkiä hiljalleen vettä kohti. Percy kiristi otettaan ohjista ja painoi kämmenensä hevosen kaulaa vasten. ”Ymmärrän kyllä, tyttö-kulta.”

Megillä olisi hänelle paljon tekemistä, kun hän ehtisi kotiin. Jouluaattona piti aina toimittaa perille viime hetken lähetyksiä, eikä pastori Lawsonin puoli seitsemältä alkavaa jumalanpalvelusta sopinut jättää väliin. Asemalta lähdestä oli kuitenkin kulunut kymmenen tuntia, ja he olivat pysähtyneet vain muutaman kerran lepäämään hetkeksi. Vaikka kotiin olikin kiire, ei tuntunut reilulta kieltää Blazelta uintiretkä.

Hän jatkoi matkaa länteen kohti iltapäiväaurinkoa, mutta Tambillan laitamalla hän poikkesi kadulta alas jyrkkää heinikoista rinnettä. Joki oli siinä kohden kapea. Se oli Onkaparingajoen sivujoki, joka alkoi Mount Loftyn alarinteiltä ja kiemurtelee laakson halki. Blaze ilahtui vedestä ja tökki kaisloja turvallaan

jatkaessaan matkaa alavirtaan. Se pysähtyi kohtaan, missä aidan puutolppien välissä kulkeva rautalanka oli irronnut tolpistaan ja jättänyt aitaan aukon. Percy epäröi hetken ennen kuin antoi hevoselle luvan nousta penkereelle. Hän oli nyt Turnerin mailla, mutta itse talo oli vielä jonkin matkan päässä.

Juuri siitä suunnasta hän oli lähestynyt taloa, kun oli nähnyt sen ensimmäisen kerran. Kummallista, ettei hän ollut ajatellut sitä päivää vuosikausiin. Hän oli silloin kolmetoistavuotias ja oli ollut toimittamassa tavaraa ja palaamassa kauppaan. Polio oli vienyt kriketikentällä tarvittavan ketteryuden, mutta isän hevosen Princen selässä hän oli yhtä pystyvä kuin kaikki muutkin. Isä oli hyväksynyt ajatuksen hevosen käytöstä ilomielin, sillä mikä tahansa oli parempaa kuin se, että poika istui kotona sisätiloissa nenä kirjassa. Niinpä hän oli tarjonnut Percylle osaaikatyötä koulupäivän jälkeen.

Hevosella Percy pystyi kulkemaan Hahndorfiin ja aina Nairneen asti, ja sitten takaisin kohti Balhannahia ja Verdunia. Piccadilly Valley oli jo hiukan kaukana, mutta isä ei koskaan kieltäytynyt toimittamasta tilattua tavaraa, ja niin Percy oli vain opetellut ratsastamaan kovempaa. Hänen odotettiin kulkevan suorinta tietä, mutta hän ratsasti aina maastossa. Siellä oli hänen paikkansa, kukkuloilla hän oli kotonaan, niitä hän rakasti.

Willner Roadilla ei ollut paljon taloja, eikä sinne koskaan tarvinnut toimittaa tavaraa, mutta hän teki mutkan ja ratsasti usein sitä kautta, koska piti akasioiden tuoksusta, ja tietä reunustivat isokokoiset hopeavihreät akasiapensaat, joihin aina elokuussa puhkesi keltaisia kukkapalleroita. Vuodenaika oli jo vaihtumassa, mutta sinä nimenomaisena päivänä ja sinä nimenomaisena vuonna kukkia oli vielä runsain mitoin. Percy oli vetänyt syvään henkeä, nauttinut paidanselkään helottavasta auringonpaisteesta ja eukalyptuspuiden, maaperän ja helteen lämmittämien kukkien miellyttävän maanläheisestä tuoksusta ja nojautunut vatsalleen Princen leveää selkää vasten, niin että hevosen askeleet